

Uitgangspuntennotitie: Op weg naar de omgevingsvisie!

Gemeente Berkelland

versie 9 oktober 2020

Inhoudsopgave.

Inleiding

1. De Omgevingswet in een notendop	5
1.1 Omgevingsvisie	5
2. Uitgangspunten	7
2.1 Algemeen uitgangspunten	7
2.3 Uitgangspunten	8
3. Integrale opgaven voor de omgevingsvisie.....	10
3.1 Beleidsinventarisatie	10
3.2 Integrale opgaven	11
4. Vervolgproces.....	13
4.1 Gesprek met de samenleving	13
4.2 Inhoudelijke bouwstenen omgevingsvisie	14
4.3 Drie pilots	14

Bijlage 1: Kerninstrumenten uit de Omgevingswet

Bijlage 2: Werkwijze uitgangspunten

Bijlage 3: Voorbeelden recent beleid als bouwsteen voor de omgevingsvisie

Bijlage 4: Gerelateerde opgaven

Inleiding

De gemeente Berkelland maakt een omgevingsvisie. De raad heeft zijn ambities voor de implementatie van de Omgevingswet vastgelegd in een ambitiedocument. Er is een raads werkgroep en vanuit de organisatie een opgaveteam dat het traject om te komen tot de omgevingsvisie oppakt. Deze uitgangspuntennotitie hebben de raads werkgroep en het opgaveteam in gezamenlijkheid opgesteld. In het Plan van aanpak staan de sporen beschreven waarlangs wordt gewerkt om te komen tot de omgevingsvisie;

- Gesprek met en sturing vanuit de raad & het college;
- Inhoudelijke bouwstenen voor de omgevingsvisie;
- Drie pilots;
- Participatie en het gesprek met de samenleving.

Notitie Uitgangspunten en opgaven

Vooraan in het traject om te komen tot de omgevingsvisie, maken we een uitgangspuntennotitie. Deze notitie heeft als doel om vooraf met de raad af te stemmen wat hij verwacht van een omgevingsvisie en hoe de raad betrokken wordt bij de totstandkoming van de visie. Uit het ambitiedocument blijkt dat de raad gebruik wil maken van de bestuurlijke afwegingsruimte die de Omgevingswet biedt, 'uitnodigingsplanologie' als uitgangspunt wil nemen (in plaats van 'toetsingsplanologie') en hierdoor veel ruimte wil bieden om initiatieven uit de samenleving mogelijk te maken. Hieronder de ambities uit het ambitiedocument die betrekking hebben op de omgevingsvisie.

De omgevingsvisie gaat een bijdrage leveren aan de vastgestelde ambities vanuit de raad:

- *Inwoners krijgen ruimte om initiatieven te realiseren binnen de door de gemeente gestelde kaders. Uitgangspunt daarbij is vertrouwen, onze houding is 'ja, mits'.*
- *Burgemeester en wethouders krijgen alle ruimte om initiatieven mogelijk te maken volgens de door de raad bepaalde spelregels. Wij gunnen het iedereen om al doende te leren. Met vallen en opstaan. Voorwaarden daarbij zijn transparantie en ervan leren.*
- *In 2019 gaat de gemeenteraad met gerichte vragen en op allerlei manieren op zoek naar de wensen en meningen van inwoners, bedrijven en organisaties om te komen tot een omgevingsvisie.*
- *Eind 2019 ligt er een handreiking voor participatie. Hierin staan de minimale spelregels over hoe de gemeente vooraf belanghebbenden betreft bij haar besluitvorming en wat zij vraagt van initiatiefnemers. Uitgangspunt blijft maatwerk.*
- *In 2021 ligt er een omgevingsvisie die past bij de ambities en uitdagingen van Berkelland*
- *We doen één of meerdere pilots die een goede invoering van de Omgevingswet ondersteunen.*
- *Twee jaar na het vaststellen van de omgevingsvisie hebben we een omgevingsplan gemaakt.*
- *Wij bieden veel ruimte voor maatwerk en maken zoveel mogelijk gebruik van de bestuurlijke afwegingsruimte die de Omgevingswet biedt.*
- *We kiezen voor een vorm waardoor de omgevingsvisie langer houdbaar is (dynamisch en flexibel), met ruimte voor afweging en maatwerk. Hetzelfde geldt voor het omgevingsplan.*
- *Op onderdelen innoveren we het omgevingsbeleid. Beleid dat recent nog geactualiseerd is, kan worden overgenomen in de omgevingsvisie zonder eerst nog een keer te herijken.*
- *Het leidend principe in de dienstverlening is 'de initiatiefnemer centraal'. Inwoners en ondernemers krijgen het gevoel dat zij persoonlijk worden geholpen, gastvrij, vriendelijk en toegesneden op hun persoonlijke situatie.*
- *De informatievoorziening van de gemeente voldoet op het moment van het inwerkingtreden van de Omgevingswet aan de eisen (minimum) en ondersteunt onze ambities op het gebied van dienstverlening, participatie en instrumenten.*

Ter voorbereiding op het opstellen van deze uitgangspuntennotitie zijn met de raads- en commissieleden en de ambtelijke organisatie de uitgangspunten voor de omgevingsvisie onderzocht. Wat voor gemeente wil je zijn? Welke uitgangspunten voor de omgevingsvisie passen hierbij? Hoe gaan we om met participatie? Zijn de keuzes in de omgevingsvisie gebiedsgericht of gelden ze voor de hele gemeente? Door gezamenlijk de uitgangspunten voor de visie te bepalen en vast te stellen in een uitgangspuntennotitie, ontstaat er een gemeenschappelijke focus, richting en een toetsingskader waar tijdens het opstellen van de omgevingsvisie op terug gegrepen kan worden.

Tijdens een bijeenkomst met vertegenwoordigers uit de ambtelijke organisatie vanuit alle relevante disciplines (ruimtelijk, economisch en sociaal domein), zijn de thema's voor de omgevingsvisie integraal besproken. De raadswerkgroep is betrokken in twee bijeenkomsten waarbij vertegenwoordigers van de verschillende fracties aanwezig waren. In deze fase is de samenleving in brede zin nog niet actief bij de omgevingsvisie betrokken. Dat zal na vaststelling van de uitgangspuntennotitie gebeuren.

Het college vraagt de raad om deze uitgangspuntennotitie vast te stellen en daarmee ook de geformuleerde uitgangspunten en de integrale opgaven voor de omgevingsvisie. Dit is tevens het vertrekpunt voor het gesprek met de samenleving.

1. De Omgevingswet in een notendop

De Omgevingswet treedt naar verwachting in januari 2022 in werking. De wet heeft met name gevolgen voor de werkzaamheden van de gemeente in het fysieke domein. De Omgevingswet staat voor een goede balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. Met de Omgevingswet komen alle onderwerpen uit de fysieke leefomgeving samen. Thema's als gezondheid, veiligheid, geluid, natuur, woningbouw en water maken integraal onderdeel uit van visies en beleid. De wet voegt de sectorale wetten samen tot één wet en beschrijft een aantal nieuwe kerninstrumenten (zie bijlage 1 voor een overzicht van de kerninstrumenten van de Omgevingswet). Een uitgangspunt van de wet is dat er minder regeldruk komt, wat moet leiden tot meer ruimte voor initiatieven vanuit de samenleving. De regelgeving in het fysieke domein moet eenduidiger worden, gemakkelijker te begrijpen voor experts en leken. Samenwerking tussen verschillende overheidslagen en ketenpartners is essentieel. Op lokaal niveau komt er meer bestuurlijke afwegingsruimte en meer ruimte voor maatwerk.

1.1 De omgevingsvisie

De omgevingsvisie is een strategische visie voor de lange termijn voor de gehele fysieke leefomgeving van de gemeente Berkelland. De omgevingsvisie is vergelijkbaar met de structuurvisie van nu, maar gaat verder dan alleen de beschrijving van de 'traditionele' fysieke leefomgeving. De omgevingsvisie gaat ook in op de samenhang tussen o.a. ruimte, water, milieu, natuur, landschap, verkeer en vervoer, economie, infrastructuur en cultureel erfgoed. Daarnaast krijgen onderwerpen als gezondheid, duurzaamheid, zelfredzaamheid, participatie en de inclusieve samenleving een plek. In de omgevingsvisie komen deze onderwerpen bij elkaar en wordt een integrale afweging gemaakt.

Volgens artikel 3.2. van de Omgevingswet bevat een omgevingsvisie:

1. Een beschrijving op hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;
2. De op hoofdlijnen voorgenomen ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud van het grondgebied;
3. Het op hoofdzaken te voeren integrale beleid voor de fysieke leefomgeving.

Alle strategische beleidsinstrumenten die over de fysieke leefomgeving gaan worden onderdeel van de omgevingsvisie, zoals bijvoorbeeld de woonvisie, het milieubeleidsplan, het strategische gedeelte van het waterplan, het verkeer- en vervoersplan, de structuurvisie en delen van het groenbeleidsplan. Het is belangrijk dat er in de omgevingsvisie keuzes worden gemaakt voor de toekomst en niet alleen het bestaande beleid wordt gebundeld. Hiermee biedt de omgevingsvisie een afwegingskader voor keuzes en opgaven die de gemeente de komende jaren op zich af ziet komen.

De Omgevingsvisie....

- identiteit en waarden van Berkelland;
- eigen identiteit van de kernen centraal;
- gewenste en integrale ontwikkeling van de gemeente als geheel;
- strategische opgaven voor de komende 20 jaar;
- bestaand beleid en bestaande visies is uitgangspunt;
- participatief proces met bestuur, partners, inwoners en ondernemers.

En gaat over onderwerpen als.....

Burgemeester Berkelland: 'Rigoureuze maatregelen nodig om de Achterhoek van de droogte te redden'

Achterhoek mag weer extra hectares bedrijventerrein uitgeven

Petitie 'Help, ons Achterhoekse landschap verdwijnt'

Nieuwe N18 moet meer winkelpubliek uit Achterhoek naar Enschede trekken

Het blijft prettig wonen in Berkelland

Een veilige Achterhoek

Berkelland wil af van lege schuren en stallen in het buitengebied

2. Uitgangspunten

2.1 Algemene uitgangspunten

Veranderende verhouding tussen inwoners en overheid

Inwoners en organisaties ondernemen steeds vaker actie in hun directe leefomgeving. Voorbeelden hiervan zijn het onderhoud van speeltuinen of groenvoorzieningen maar ook een buurtpreventieapp of het oprichten van een lokale energiecorporatie. Bovendien wordt er tegenwoordig volop gebruik gemaakt van digitale netwerken en gedigitaliseerde kennis. Aan de hand daarvan worden verbindingen aangegaan, waarbij verschillende sectoren en gemeenschappen zich verenigen. Daardoor wordt een groter publiek bereikt en hebben maatschappelijke initiatieven een grotere impact. De verhouding tussen overheid en inwoners verandert, de overheid trekt zich terug en vraagt van de inwoners meer onderlinge steun en zorg voor elkaar.

Voor de gemeente Berkelland biedt dit een kans om de samenwerking met initiatieven uit de samenleving en binnen de regio anders vorm te geven. Dit sluit aan bij de komst van de Omgevingswet. De Omgevingswet geeft aan dat de gemeente duidelijk moet zijn op welke manier inwoners en initiatiefnemers betrokken worden bij plannen en hoe de gemeente omgaat met initiatieven en input uit de samenleving.

Aansluiten bij landelijke, provinciale en regionale ontwikkelingen

De ambities en opgaven uit de landelijke en provinciale omgevingsvisie (NOVI en POVI) zijn belangrijke input voor de gemeentelijke omgevingsvisie. Daarnaast spelen er regionale ontwikkelingen zoals de Regionale Energie Strategie (RES). We zoeken naar een optimale samenhang tussen de landelijke, provinciale en regionale ontwikkelingen en de lokale omgevingsvisie. We doen dit door met de lokale omgevingsvisie aan te sluiten bij de thema's zoals die door het Rijk, de provincie en de regio zijn benoemd in hun koersdocumenten en omgevingsvisie, waar deze passen bij de identiteit en actualiteit van Berkelland. Hierdoor werken we aan en versterken we de eigen identiteit van Berkelland en bereiden we ons tegelijkertijd voor op de 'majeure' landelijke ontwikkelingen.

2.2 Uitgangspunten

De raad heeft de volgende uitgangspunten voor de omgevingsvisie benoemd (zie bijlage 2 voor de gevolgde werkwijze om tot deze uitgangspunten te komen):

Hoe willen we als raad kunnen sturen op initiatieven?

(duidelijke kaders – flexibele uitgangspunten en gebiedsgericht - themagericht)

We willen een visie die duidelijkheid biedt aan onze inwoners over ontwikkelingen die we wel of niet wenselijk vinden in onze gemeente. Deze duidelijkheid bieden we zonder dat we op voorhand te veel kaders stellen die initiatieven onmogelijk maken. We bieden ruimte voor initiatieven met respect voor onze kernkwaliteiten die we willen behouden. Duidelijke kaders kunnen ook kwalitatieve kaders zijn waarin we aangegeven dat een initiatief bijvoorbeeld moet passen in de omgeving (zonder dat er precies wordt omschreven hoe het eruit moet zien).

De Omgevingswet is een kans om anders om te gaan met initiatieven. Een initiatief moet passen binnen de identiteit van Berkelland. We kiezen voor een gebiedsgerichte benadering waarbij we onderscheid maken tussen de verschillende gebieden. Voor kwetsbare gebieden wordt een andere afweging gemaakt die gericht is op het beschermen en versterken van bestaande waarden. We geven in de omgevingsvisie aan waar ontwikkelingen wel mogelijk zijn zoals bijvoorbeeld langs de N18, werklocaties en centrumgebieden.

De ambities uit het ambitiedocument Implementatie Omgevingswet, zoals vastgesteld door de raad in april 2019, krijgen meer richting door bovenstaande keuzes te maken. Bijvoorbeeld de ambitie “Inwoners krijgen ruimte om initiatieven te realiseren binnen de door de gemeente gestelde kaders. Uitgangspunt daarbij is vertrouwen, onze houding is ‘ja, mits’.” Uitgangspunt blijft om ruimte te bieden voor initiatieven, maar dit geldt niet voor alle gebieden.

Hoe betrekken we de samenleving bij het opstellen van de omgevingsvisie?

(koplopers – met zoveel mogelijk bewoners en partijen)

We vinden het van belang dat zo veel mogelijk inwoners/stakeholders vanaf de start van het proces mee kunnen denken en praten over de toekomst van Berkelland. We maken gebruik van de bestaande overlegstructuren met belangenvertegenwoordigers (bijvoorbeeld de dorpsraden) en betrekken daarnaast zo veel en zo breed mogelijk inwoners (bijvoorbeeld via het Burgerpanel) en andere (keten)partners bij de totstandkoming van de omgevingsvisie. Dit doen we door een gedegen participatie aanpak te maken waarbij we creatieve vormen kiezen om onze partners te betrekken, zo mogelijk via live bijeenkomsten in de kernen als via online bijeenkomsten. De spelregels en kaders over de onderwerpen en de trede van participatie (informerend, meepraten of meebeslissen) zijn aan de voorkant helder zodat inwoners/partners weten wat we doen met de input vanuit de samenleving. De input uit de samenleving nemen we mee in de integrale afweging rond de opgaven in de omgevingsvisie. De uiteindelijke afweging wordt door de raad gemaakt.

Wat voor soort omgevingsvisie?

(concrete acties – strategische hoofdlijnen en fysiek domein – fysiek, sociaal economisch domein)

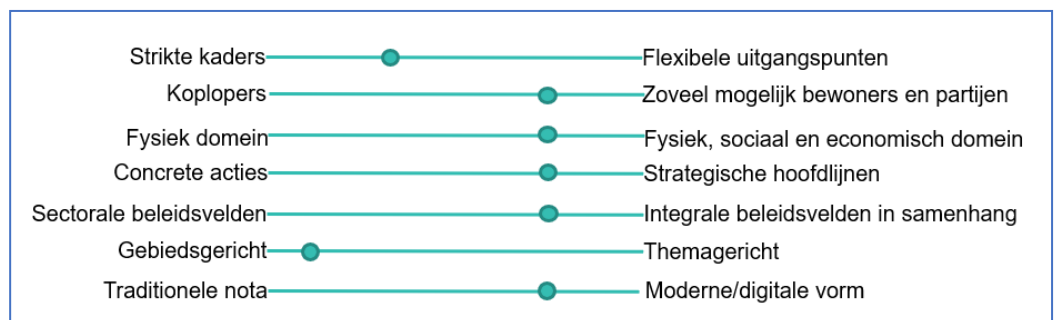
We kiezen voor een integrale omgevingsvisie op hoofdlijnen die past bij de identiteit van Berkelland. Een integrale visie betekent dat ook de fysieke impact vanuit het economische en sociale domein een plek in de omgevingsvisie krijgt. We formuleren heldere doelstellingen en geven in de omgevingsvisie prioriteiten in de benoemde

opgaven (zie hoofdstuk 4). Hiermee geeft de omgevingsvisie echt richting aan toekomstige ontwikkelingen en helpt het ons bij toekomstige keuzes. We onderzoeken of een uitvoeringsparagraaf onderdeel wordt van de omgevingsvisie. Een uitvoeringsparagraaf zou een eerste aanzet zijn voor hoe we uitvoering gaan geven aan de omgevingsvisie.

Hoe ziet de omgevingsvisie eruit?

(traditionele nota – moderne/digitale vorm)

We gaan uit van een moderne en digitale omgevingsvisie in een aantrekkelijke vorm, die makkelijk leesbaar en te actualiseren is. De omgevingsvisie presenteren we via een website waarbij je door kan klikken voor meer gedetailleerde (kaart)informatie. We vinden het belangrijk dat de omgevingsvisie voor iedereen toegankelijk is. Daarom presenteren we de visie ook in een boekje of bijvoorbeeld een infographic met de hoofdlijnen van de omgevingsvisie.

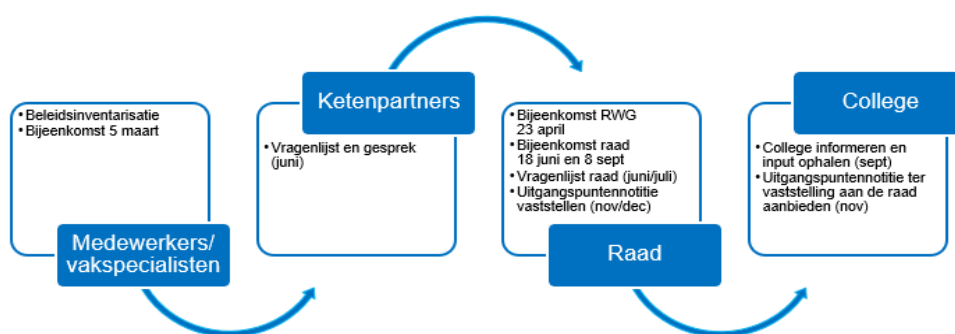

Uitgangspunten raad Berkelland

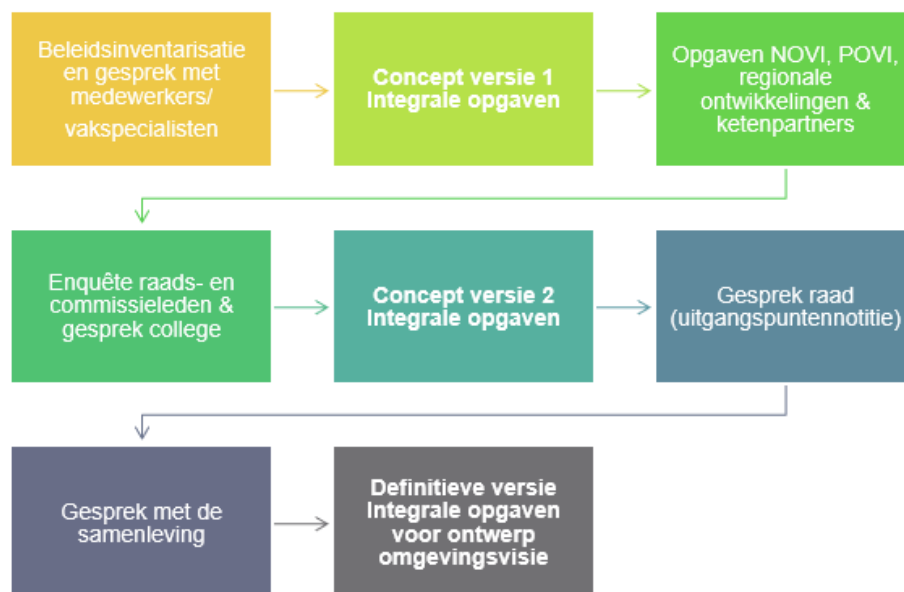
3.2 Integrale opgaven

De omgevingsvisie beschrijft de identiteit en waarden van Berkelland, schetst in hoofdlijnen de gewenste en integrale ontwikkeling van de gemeente als geheel en gaat over de strategische opgaven voor de komende 20 jaar. De visie biedt een afwegingskader voor de ontwikkelingen en opgaven die de komende jaren op ons af komen.

In verschillende stappen en met verschillende gesprekspartners hebben we input opgehaald over de integrale en strategische opgaven die de komende 10-20 jaar op Berkelland af komen. Zo bouwen we gezamenlijk aan de opgaven voor de omgevingsvisie.

Op basis van de inventarisatie van bestaand beleid en een bijeenkomst met medewerkers en vakspecialisten is een eerste concept versie van de integrale opgaven gemaakt. Deze eerste concept versie hebben we als input gebruikt voor gesprekken met ketenpartners, het college, de raadsbijeenkomst(en) en de vragenlijst voor de raad (zie bijlage 3). Op basis van deze gesprekken, de input vanuit de opgaven uit de Nationale en Provinciale omgevingsvisie (NOVI en POVI) en de regionale ontwikkelingen hebben we een tweede concept versie van de integrale opgaven gemaakt. De tweede concept versie is opgenomen in deze uitgangspuntennotitie en nemen we tevens als vertrekpunt voor het gesprek met de samenleving. Dit wordt na de gesprekken met de samenleving en raadpleging van de raad uitgewerkt in de definitieve versie. Die krijgt een plek in de ontwerp omgevingsvisie.

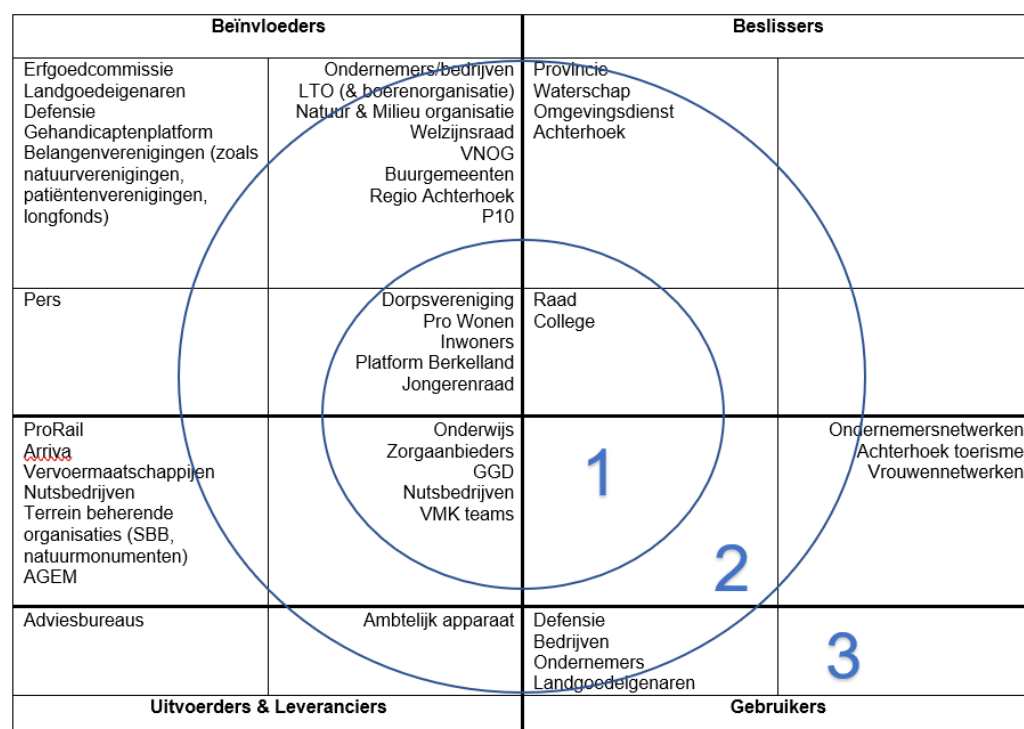
Integrale opgaven (versie 2):

- De verschillende typen landschappen behouden en (waar het kan) versterken als basis voor verdere ontwikkelingen binnen Berkelland. Daarnaast is er ruimte voor doorontwikkeling en nieuwe initiatieven bijvoorbeeld voor de energietransitie, klimaatverandering of ontwikkeling van de landbouw;
- Versterken van de leefbaarheid en vitaliteit in de kernen door een passend woningaanbod en door samen met de dorpsgemeenschappen in te zetten op het behoud van kwaliteiten en verdere doorontwikkeling van de kernen waardoor de omgevingskwaliteit voor inwoners en bezoekers toeneemt;
- Vormgeven van de transitie van het buitengebied t.a.v. energie, landbouw, Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB), waterhuishouding met aandacht voor (mee)-koppelkansen voor natuur, recreatie, wonen en werken;
- Versterken van het regionale vestigingsklimaat voor (innovatieve) bedrijven, passend bij het imago en de kwaliteiten van de Achterhoek/Berkelland (o.a. maakindustrie). Versterken van het vestigingsklimaat voor deze bedrijven en gelijktijdig voldoende aanbod van aantrekkelijke (groene) woonmilieus realiseren zodat Berkelland een aantrekkelijke vestigingsplaats blijft;
- Versterken van de regionale bereikbaarheid; de kansen die de verbreding van de A1, het doortrekken van de A15 en de bestaande N18, de OV knooppunten (station Ruurlo, busstation Borculo, busstation Neede) en de goede digitale bereikbaarheid bieden, inzetten om de positie van Berkelland i.r.t. de omliggende gemeenten en voorzieningen te versterken;
- Creëren van een gezonde leefomgeving en bevorderen van positieve gezondheid door een beweegvriendelijke omgeving en het versterken van sociale cohesie.

4. Vervolgproces

4.1 Gesprek met de samenleving

Na het vaststellen van deze uitgangspuntennotitie door de raad, gaan we in gesprek met de samenleving over de integrale opgaven uit deze uitgangspuntennotitie. Ter voorbereiding op dit gesprek is een stakeholderanalyse gemaakt. Hier is gekeken naar hoe de belangen liggen binnen de gemeente, wat zijn belangrijke (informele) netwerken, wat zijn prominente vertegenwoordigers van de samenleving en wie of welke groepen hebben veel (informele) invloed? De stakeholders zijn ingedeeld naar het belang dat zij hebben bij de omgevingsvisie (en dus bij een toekomstgerichte, duurzame en integrale visie op de leefomgeving) en de invloed die zij hierop uit kunnen oefenen.

We zetten met dit participatieplan in op het betrekken van inwoners, ondernemers en verenigingen via vertegenwoordigers van deze groepen. De individuele bewoners zijn vertegenwoordigd via de (bestaande) bijeenkomsten van kleine kernen, buurschappen en de bijeenkomsten die we apart organiseren voor de vier grote kernen. Hiermee sluiten we met de participatieactiviteiten aan bij bestaande netwerken (kern- en wijkgericht werken). Daarnaast verspreiden we een vragenlijst over de toekomst van Berkelland via het bestaande Burgerpanel (ca. 1500 inwoners) om zoveel mogelijk inwoners te betrekken en organiseren we een gesprek met de jongerenraad om ook deze doelgroep actief te betrekken. Deze participatieactiviteiten vinden eind 2020/begin 2021 plaats. Als input voor de gesprekken maken we gebruik van een aantal mogelijke toekomstscenario's voor de gemeente Berkelland.

Wanneer de ontwerp omgevingsvisie in 2021 ter inzage gelegd wordt is er voor de inwoners en organisaties nog een kans om input te leveren op de omgevingsvisie. Daarnaast wordt recent bestaand beleid, zoals bijvoorbeeld de woonvisie Thuis in Berkelland en de notitie Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energieopwekking in Berkelland (RODE), onderdeel van de omgevingsvisie. Deze beleidsdocumenten zijn in de afgelopen periode participatief opgesteld en de vraagstukken uit deze documenten willen we niet opnieuw voorleggen aan de samenleving (zie bijlage 3).

Het is aan de raad om erop toe te zien dat participatie bij het opstellen van de omgevingsvisie plaatsvindt en dat het op tijd en goed gebeurt. Daarbij helpt het om de spelregels voor de participatieactiviteiten vooraf met elkaar af te stemmen middels deze notitie.

Spelregels:

- De uitnodiging om deel te nemen aan deze participatie activiteiten wordt verstuurd namens de raad/raads werkgroep.
- Bij elke activiteit zijn minimaal 2 raads(werkgroep)leden aanwezig als toehoorders om betrokkenheid te tonen. Hiermee geeft de raad invulling aan de ambitie 'actief op zoek naar input uit de samenleving' uit het ambitiedocument uit 2019.
- De opgehaalde input bundelen we in een verslag en nemen we mee in de integrale afweging in de omgevingsvisie. De samenleving kan meepraten over de toekomst van Berkelland, de uiteindelijke besluitvorming ligt bij de raad.
- In de omgevingsvisie leggen we de relatie naar de Handreiking participatie. Hierin wordt beschreven hoe de raad om wil gaan met participatie bij initiatieven vanuit de samenleving en hoe hierbij de rolverdeling tussen gemeente en samenleving is.

4.2 Inhoudelijke bouwstenen omgevingsvisie

Op basis van het gesprek met de samenleving en een vervolgafspraken met de ketenpartners worden de integrale opgaven voor de omgevingsvisie verder uitgewerkt. In bijeenkomsten met het opgaveteam en met de klankbordgroep vanuit de organisatie worden de opgaven verder verdiept en uitgewerkt in mogelijke ontwikkelrichtingen voor de gemeente Berkelland. In de eerste helft van 2021 werken we dit uit in de ontwerp omgevingsvisie.

Daarnaast onderzoeken wij de meerwaarde om een m.e.r.-traject aan de omgevingsvisie te koppelen. Een eerste m.e.r.-screening kan ons helpen bij het scherper krijgen van de ambities en het stellen van meetbare doelen. Daarnaast geeft het ons inzicht in het vervolgproces om eventueel te komen tot een MER.

4.3 Drie pilots

Via drie pilots willen we onderzoeken welke onderwerpen voor de omgevingsvisie van belang zijn en waar de gemeente keuzes te maken heeft. De eerste pilot 'gemeente overstijgende of vernieuwende opgaven' heeft input opgeleverd voor de integrale opgaven zoals die omschreven staan in deze uitgangspuntennotitie. In pilot 2 'afwegingskader' gaan we oefenen met de beleidsruimte die de gemeente heeft om eigen afwegingen te maken over activiteiten in de fysieke leefomgeving. Voor deze pilot staat in oktober een raadsthemabijeenkomst gepland. In het voorjaar van 2021 starten we met pilot 3 'omgevingsplan' over de doorwerking van de omgevingsvisie in het omgevingsplan.

Bijlage 1: Kerninstrumenten van de Omgevingswet

De belangrijkste kerninstrumenten van de Omgevingswet voor de gemeente zijn de omgevingsvisie, het programma, het omgevingsplan en de omgevingsvergunning. In deze bijlage wordt de samenhang tussen deze vier kerninstrumenten geduid.

De **omgevingsvisie** is een verplicht instrument voor gemeenten. Dit betekent dat iedere gemeente uiterlijk in 2024 over een omgevingsvisie moet beschikken. De omgevingsvisie is een strategische en integrale langetermijnvisie op de fysieke leefomgeving. De fysieke impact vanuit andere domeinen, zoals het sociaal of economisch domein, worden ook meegenomen in de visie. Er geldt een zogenaamde 'motiveringsplicht' wat betreft participatie voor zowel de omgevingsvisie als het omgevingsplan. De gemeente moet motiveren hoe de omgeving is betrokken bij de voorbereiding van de visie en het plan, en wat er is gedaan met de input.

In het **programma** worden doelen uit de visie concreet gemaakt. Gemeenten kunnen in het programma het beleid voor de ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming of het behoud van de fysieke leefomgeving uitwerken. Een voorbeeld zou kunnen zijn een programma Berkelland Klimaatneutraal of een samen met de regio op te stellen gebiedsgericht programma.

Het **omgevingsplan** van de gemeente bevat regels voor de fysieke leefomgeving op lokaal niveau. Het omgevingsplan geeft invulling aan de maatschappelijke opgaven uit de gemeentelijke omgevingsvisie en is daarmee vergelijkbaar met het huidige bestemmingsplan. Een gemeente heeft in een omgevingsplan meer bestuurlijke afwegingsruimte dan binnen het huidige bestemmingsplan. Dit gaat over de beleidsruimte die de gemeente heeft om eigen afwegingen te maken over activiteiten in de fysieke leefomgeving. Daarnaast is de reikwijdte van het omgevingsplan ruimer dan van het bestemmingsplan onder andere door de integratie van milieuregels en vanuit verordeningen die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving. Het omgevingsplan wordt aangevuld met andere voor de fysieke leefomgeving relevante beleidsnotities en regels.

De **omgevingsvergunning** is sinds de inwerkingtreding van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht al een bekend instrument. Dit instrument blijft ook onder de Omgevingswet bestaan. Met een omgevingsvergunning kunnen bewoners, bedrijven en overheden toestemming vragen om activiteiten in de leefomgeving uit te voeren.

Bijlage 3: Voorbeelden van recent beleid als bouwsteen voor de omgevingsvisie (indicatief)

Beleidsdocument	Jaar	Relevant voor Omgevingsvisie?	Participatief tot stand gekomen?
Beleef het in Berkelland	2008 *	x	ja *
Beleidskader Sociaal Domein (Samen denken samen doen)	2018	x	ja
Beleidsregel archeologische waardenkaart	2017	x	
Beleidsregel cultuurhistorie en ruimtelijk beleid	2017	x	
Bodemkwaliteitskaart Regio Achterhoek/Nota Bodembeheer	2011/2012	x	
Centrumvisies divers	div.	x	ja
Economische agenda 2019-2022	2019	x	ja
Energie Uitvoeringsprogramma 2019-2022	2019	x	ja
Integraal huisvestingsplan (onderwijs)	2020	x	ja
Markewerkboeken-Landschapsontwikkelingsplan	2008	x	ja
Nota Grondbeleid	2007*	x	
Structuurvisies Wonen (vier grote kernen)	2017	x	
Structuurvisie Woningsplitsing buitengebied	2020	x	ja
Regionaal programma werklocaties (RPW)	2019	x	
RODE-beleid	2018/2020	x	ja
Structuurvisie Berkelland 2025	2010	x	ja
Structuurvisie Plussenbeleid	2019	x	ja
Structuurvisie bovenplanse sloopbonusregeling	2017	x	ja
Uitgangspuntennotitie bestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016 + aanvulling	2016/2019	x	ja
Uitvoeringsagenda demografische verandering	2018	x	
Watertakenplan Berkelland 2019-2023	2018	x	ja
Watervisie Berkelland 2030	2018	x	ja
Welstandsnota	2012	x	ja
Woonvisie	2020	x	ja

* = wordt geactualiseerd

Bijlage 4: Gerelateerde opgaven

Opgaven Nationale Omgevingsvisie (NOVI):

- Ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie: duurzame energie inpassen met oog voor omgevingskwaliteit.
- Duurzaam economisch groeipotentieel: ruimte voor overgang naar een circulaire economie
- Sterke en gezonde steden en regio's: woningbouw in een stedelijk netwerk van gezonde en groene steden
- Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijke gebied: landgebruik meer in balans met natuurlijke systemen

Interviews ketenpartners:

- Watervraagstukken
- Energie/duurzaamheid/RES
- Ondergrondse infrastructuur
- Gebiedsgerichte vraagstukken bijv. grensoverschrijdende infrastructuur, zonnevelden op de gemeentegrens en milieunormen
- Gezondheid; hittestress en luchtkwaliteit
- Biodiversiteit

Enquête raad Berkelland (28 respondenten – 70% respons):

- Benoemde kwaliteiten sluiten aan bij Merkpaspoort Berkelland: saamhorigheid of naoberschap, natuur en (coulissen)landschap, ruimte en rust, leefomgeving, buitengebied en landbouw.
- In de omgevingsvisie aandacht besteden aan: werkgelegenheid, landschap en klimaatadaptatie, energietransitie, voorzieningen en de woningbouwopgave.
- Raadsleden vragen meer aandacht voor gezondheid.
- Wonen is belangrijk thema.
- In de omgevingsvisie aandacht voor het proces bij initiatieven vanuit de samenleving: hoe geven we invulling aan participatie en wat is de rol van de gemeente daarbij?

Korte samenvatting opgaven Provinciale omgevingsvisie Gaaf Gelderland (POVI) per sector:

Ruimtelijk beleid

- Focus op ruimtelijke/natuur/landschappelijke kwaliteit
- Klimaatbestendigheid
- Locaties voor zonne- en windenergie
- Vitale steden en dorpen
- Kwalitatieve opgave voor wonen en zorgvuldige locatie-afwegingen
- Gezonde en veilige woonomgeving
- Ruimte voor veehouders om bedrijf onder voorwaarden te ontwikkelen

Waterbeleid

- Veerkrachtig en duurzaam water- en bodemsysteem conform Europese Kaderrichtlijn
- Leidend zijn beschermde gebieden voor grondwater, waterberging, de Kaderrichtlijn Water en Natura 2000
- Vasthouden van water in de bodem, het grondwater en de haarvaten van het watersysteem
- Bescherming tegen overstromingen

Milieubeleid

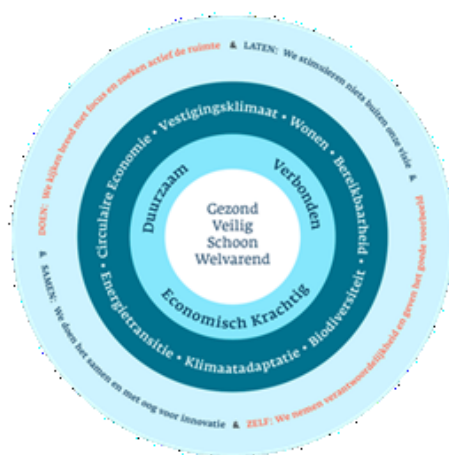
- Voorkomen van gezondheidsschade
- Voldoen aan milieukwaliteitseisen
- Spoedeisende bodemverontreiniging saneren
- Anticiperen op energietransitie en klimaatverandering

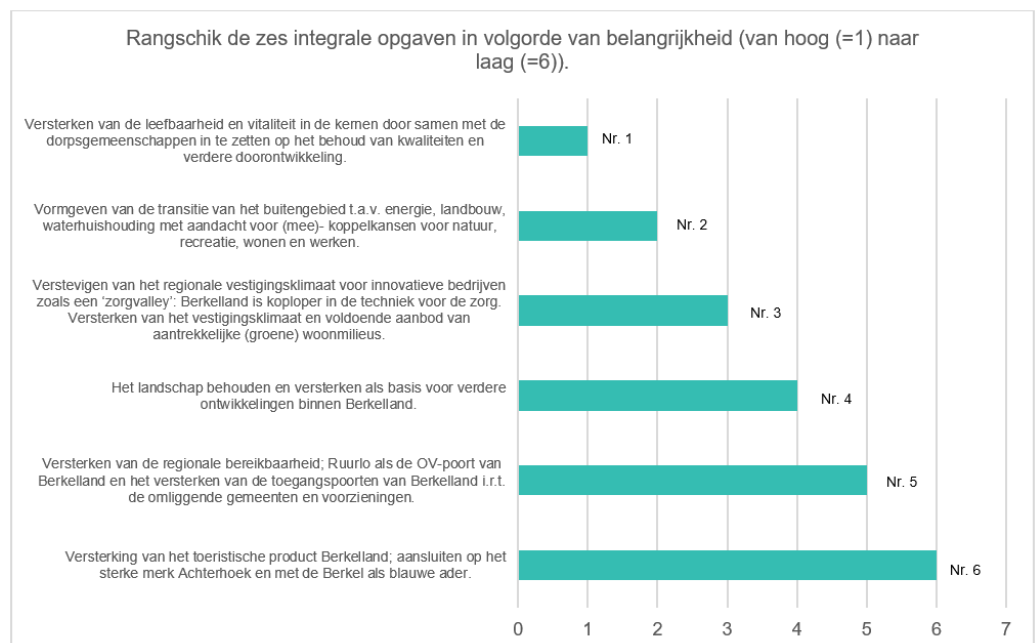
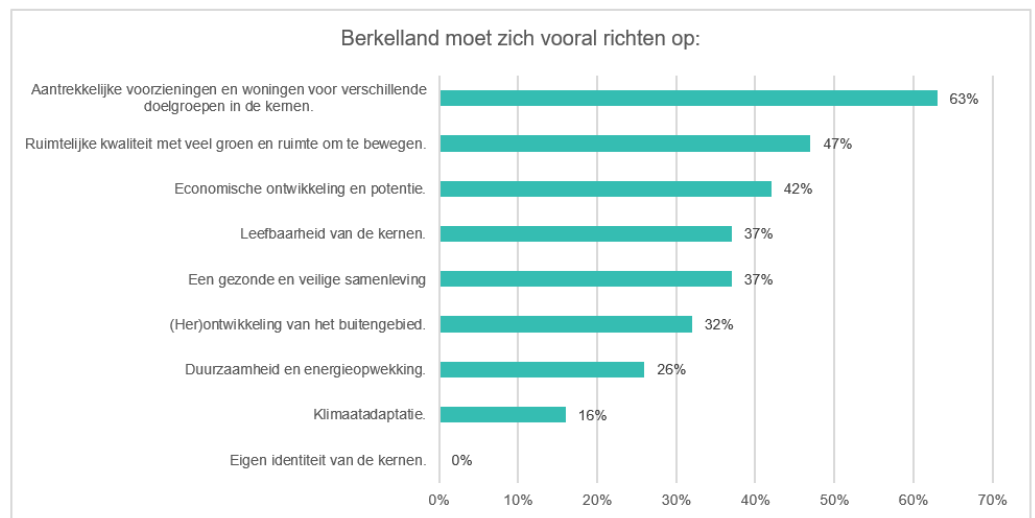
Natuur- en landschapsbeleid

- Hoogwaardig stelsel van onderling verbonden natuurgebieden
- Behoud en versterking van de kwaliteit van het landschap
- Gelders Natuurnetwerk (GNN) incl. Natura2000 gebieden, Groene Ontwikkelingszone (GO) beschermen

Verkeers- en vervoersbeleid

- Veilige, betrouwbare en duurzame mobiliteit ter ondersteuning van een sterke economie, welvaart en welzijn
- Rekening houden met de kwaliteit van de leefomgeving, de doorstroming binnen elk netwerk en verkeersveiligheid

Uitkomsten enquête raad (september 2020)